

Minister Zdrowia

PETYCJA

w sprawie wprowadzenia obowiązkowego, dodatkowego oznaczenia obok dat na żywności w Polsce

Petycja w rozumieniu ustawy z 11 lipca 2014 r. o petycjach.

Wnoszę o podjęcie prac nad krajowym aktem prawnym, który wprowadzi obowiązek umieszczania przy dacie na żywności krótkiego dopisku interpretacyjnego, jednolitego w całej Polsce, obok zwrotów wymaganych prawem Unii Europejskiej. Proszę o notyfikację takiego środka Komisji Europejskiej na podstawie art. 39 rozporządzenia 1169/2011.

Proponowane brzmienie wymogu:

1. Dla produktów oznaczonych „Należy spożyć do: RRRR-MM-DD” należy bezpośrednio obok umieszczać dopisek: „Nie jedz po tej dacie.”
2. Dla produktów oznaczonych „Najlepiej spożyć przed: RRRR-MM-DD” lub „Najlepiej spożyć przed końcem: RRRR-MM” należy bezpośrednio obok umieszczać dopisek: „Jakość do tej daty.”

3. Wymogi formatowe

Dopisek w tym samym polu widzenia co data.

Wielkość czcionki co najmniej 75 proc. wielkości daty.

Dopuszczalne skróty na małych opakowaniach do 20 cm²: „Nie jedz po” oraz „Jakość do”.

W sprzedaży na odległość dopisek prezentowany razem z datą w karcie produktu.

4. Okres przejściowy

18 miesięcy od ogłoszenia dla nowych opakowań.

24 miesiące na wyczerpanie zapasów opakowań.

Uzasadnienie

1. Konsumenci nader często mylą znaczenie dat „należy spożyć do” i „najlepiej spożyć przed”. Badania Komisji Europejskiej wskazują, że niezrozumienie oznaczeń dat odpowiada nawet za około 10 proc. marnowania żywności w UE. Jasny dopisek redukuje ryzyko błędnej interpretacji.

Od lat w polskich mediach przebijają się kolejne artykuły o niezrozumieniu obecnego brzmienia napisów i o kolejnych kampaniach informacyjnych:

<https://www.radiozet.pl/Ciekawostki/Nalezy-spozyc-do-i-najlepiej-spozyc-przed-Polacy-czesto-myla-te-pojecia> (rok 2021)

<https://www.gov.pl/web/psse-staszow/kampania-efsa-rozszyfrowanie-etykiet-najlepiej-spozyc-przed-nalezy-spozyc-do--czy-jest-miedzy-nimi-roznica> (rok 2021)

<https://bydgoszcz.tvp.pl/63767413/nalezy-spozyc-do-i-najlepiej-spozyc-przed-co-te-slowa-wlasciwie-oznaczaja> (rok 2022)

<https://dietetycy.org.pl/najlepiej-spozyc-przed-termin-przydatnosci-spozycia/> (rok 2023)

<https://ecoekonomia.pl/2021/09/29/potrafisz-czytac-etykiety-na-zywnosci-kampania-czesto-dobre-dluzej/> (rok 2024)

<https://www.facebook.com/IJHARSBydgoszcz/posts/data-minimalnej-trwa%C5%82o%C5%9Bci-czy-termin-przydatno%C5%9Bci-do-spo%C5%BCycia-konsumencie-czy-wi/122261559392067690/> (rok 2025)

Fakt, że co kilkanaście miesięcy należy wracać do tematu i znowu wyjaśniać co oznaczają treści naniesione na opakowaniu, oznacza że ta treść jest tak niejednoznaczna, że należy umieścić treść, która będzie zrozumiała, obok takiej, która wymaga ciągłej interpretacji.

Jako analogię do tej sytuacji mogę przytoczyć zagadnienie znane z bankowości sprzed kilkunastu lat. Przez pewien czas bankomaty funkcjonowały w taki sposób, że (1) klient wkładał kartę, (2) klient pisywał PIN, (3) klient wybierał kwotę do wypłaty, (4) bankomat wydawał gotówkę, (5) klient odbierał gotówkę, (6) bankomat oddawał kartę, (7) klient odbierał kartę. Bardzo często klienci po kroku nr 5 odchodzili od bankomatu, a tam pozostawała karta bankomatowa. Było to spowodowane zwykłą psychologią – zadaniem klienta było otrzymać gotówkę, gdy zadanie zostało wykonane, klient odchodził od bankomatu. Firmy obsługujące bankomaty nie przystąpiły po tym do akcji informacyjnej i edukacyjnej, aby przypominać o pozostaniu przy bankomacie i odebraniu swojej karty bankomatowej. Firmy te po prostu zmieniły kolejność procesów i punkt 5 przeniosły na koniec. Zatem w sytuacji napisów na opakowaniach, które są niezrozumiałe klientom, na próżno są kolejne, cykliczne akcje edukacyjne i informacyjne „co poeta miał na myśli”, a należy pisać na opakowaniach treści, które przeciętny klient zrozumie gdy je przeczyta.

2. Obecne brzmienia dat są w pełni zharmonizowane na poziomie UE. Polska nie może ich zmienić, ale może nałożyć krajowy obowiązek dodatkowych informacji, jeżeli jest to uzasadnione ochroną zdrowia publicznego lub interesem konsumentów. Służy temu art. 39 rozporządzenia 1169/2011, przy zachowaniu wymogów art. 36 co do rzetelności informacji.

3. Proponowany dopisek jest krótki, jednoznaczny i zgodny z logiką przepisów „Nie jedz po tej dacie” dotyczy bezpieczeństwa żywności szybko psującej się oznaczanej „należy spożyć do”. „Jakość do tej daty” dotyczy daty minimalnej trwałości oznaczanej „najlepiej spożyć przed”. Zakup lub spożycie po tej dacie nie musi być niebezpieczne, lecz może oznaczać gorszą jakość. Podział ten wynika z art. 24 i załącznika X rozporządzenia 1169/2011.

4. Organy krajowe podkreślają obowiązek wycofania z obrotu produktów po upływie terminu przydatności do spożycia oraz daty minimalnej trwałości. Standaryzowany dopisek ułatwi przedsiębiorcom zgodną praktykę i komunikację.

5. Koszty dostosowania są umiarkowane dzięki długiemu okresowi przejściowemu i możliwości stosowania skrótów na małych opakowaniach.

Przyjęcie przez Ministra Zdrowia projektu rozporządzenia wprowadzającego powyższy obowiązek jako dodatkową krajową informację dla konsumenta, z uzasadnieniem w interesie ochrony zdrowia i konsumentów, oraz notyfikacją KE zgodnie z art. 39 ust. 2 rozporządzenia 1169/2011.

Równoległe wydanie przez GIS i IJHARS wytycznych dla przedsiębiorców oraz wzorów graficznych, aby umożliwić szybkie, dobrowolne wdrożenia jeszcze przed wejściem w życie rozporządzenia.

Przed publikacją petycji proszę o anonimizację moich danych osobowych.

Z poważaniem

